

O NEJLEPŠÍ HISTORICKOU KNIHU ROKU 1997 (1.)

Předvánoční a novoroční čas bývá obdobím různých bilancování, rozvah a také anket hodnotících uplynulý rok. Knižní žánr na poli historické literatury byla nadále bohatá, takže je stále obtížnějším, dokonce i pro profesionálního historika, všechny její novinky nejen přečíst, ale leckdy i zaregistrovat. Proto anketa, v níž klademe našim historikům otázku po nejlepší (či aspoň nejzajímavější) historické knize loňského roku, má za cíl si tyto nejlepší knihy připomenout. Nadto odpovědi snad nejednoho čtenáře upozorní i na některý zajímavý titul, jenž mu v denním shonu mohl uniknout. Tedy na otázku „KTERÁ KNIHA (NEBO KNIHY) V OBORU HISTORIE NEBO PŘÍBUZNÝCH OBORŮ VYDANÁ U NÁS SE VÁM V PŘÁVĚ ODCHÁZEJÍCÍM ROCE 1996 NEJVÍCE LÍBILA A PROČ?“ jsme dostali následující odpovědi:

PhDr. Milena BARTLOVÁ (Národní galerie, Praha): Nejvíce mě zaujala kniha Stanislava Komárka *Dějiny biologického myšlení* (Vesmír). Studium jakéhokoliv vyvíjejícího se jevu, tedy i dějin umění, je zásadním způsobem ovlivňováno soudobým názorem na vývoj v živé přírodě, který je považován za „přirozený“ vzorec jakéhokoliv vývoje. Je rovněž zajímavé sledovat, jak ve vzdálené aplikaci na společenské jevy bezstarostně přžívají vývojové vzorce, které už byly v biologii, odkud původně pocházely, usvědčeny z omylu. Z přeložené produkce mne nejvíce zaujal comics o šoa *Maus, příběh očitého svědka* od Arta Spiegelmana (Torst) – aktuální důkaz scholastického tvrzení, že obraz je nesrovnatelně působivější než sebelépe napsaný text.

PhDr. Pavel BĚLINA (Historický ústav Armády ČR, Praha): Jako knihu roku 1996 jsem záměrně neuvedl první díl Klimkova *Boje o Hrad*, protože jsem chtěl počkat na vydání druhého dílu. Třebaže je dávno hotov, letos se jej asi nedočkáme. Přesto mu dávám svůj hlas už teď, protože jak znám Antonína, tak nás příští rok překvapí ještě dalším kvalitním titulem. A aby to nebyla anketa pouhých vizí, chtěl bych zmínit ještě alespoň *Genocidy XX. století* od Yvese Ternona (nakl. Themis). Tak nějak má vypadat výsledek vydařeného sňatku mezi historií a politikou.

Doc. PhDr. Jaroslav ČECHURA (Archiv Národního muzea, Praha): Velmi mě potěšilo konečně kompletní vydání *Přehledných dějin českého a slovenského dějepiscetví* s řádným uvedením obou autorů Františka Kutnara a Jaroslava Marka. Jde o závažný ediční počín, na který historická obec, zejména její mladší členové, dlouho čekali. Je jen škoda, že tato nezbytná příručka je dovedena „jen“ do konce třicátých let.

Doc. PhDr. Petr ČORNEJ (Pedagogická fakulta UK, Praha): Na anketní otázku se mi odpovídá těžko, neboť jsem přečetl možná více rukopisných prací než vydaných knih. Z těch, které jsem prostudoval od *a do zet* bych vyzdvihl dílo Vladimíra Kyase a jeho spolupracovníků *Česká bible v dějinách národního písemnictví* (viz mou anotaci v tomto časopise), první díl Kalistových pamětí *Po proudu života*, byl v první třetině hodně rozvláčných, a opětovné vydání Kutnarových a Markových *Přehledných dějin českého a slovenského dějepiscetví*, na jehož vzniku se však svého času podíleli i Karel Kučera (právně historická problematika) a Josef Hanzal (regionální dějepiscetví).

PhDr. Ivana ČORNEJOVÁ (Ústav dějin UK – Archiv, Praha):

V roce 1997 se musím vyslovit pro knihu Jiřího Mikulce *Leopold I. Život a vláda barokního Habsburka* (Paseka). Je to originálně zpracovaná biografie u nás posud opomíjeného panovníka. K tomu pěkná ukázka práce s dobovými tištěnými prameny. A v době zcela předvánoční vyšla ještě přepěkná knížka Jiřího Pokorného *Český svět I. 1889–1918* (Argo – Paseka) vydařená jak po obsahové, tak po grafické stránce.

Mgr. Jan FROLÍK (Archivní a spisová služba MV): Po zralé úvaze jsem se rozhodl hlasovat pro knihy dvě: Edward James, *Frankové* a Roger Collins, *Baskové* (obě Nakladatelství Lidové noviny). Pokud propagování jakéhokoliv vědy (tedy i historiografie) na takové úrovni nestačí na zastavení oné stupidní iracionální vlny, která se valí Evropou a Amerikou a zaplavuje nás nejrůznějšími spisky alchymistů, astrologů, léčitelů, psychotroniků, okultistů, „nezávislých publicistů“ a jiných pitomců a šarlatánů, pak si naše civilizace nejspíš nezaslouží existovat.

PhDr. Milan HLAVAČKA (Ústav českých dějin FF UK, Praha): Za nejobjevnější titul považuji první díl knihy Jana Rychlíka *Češi a Slováci ve 20. století. Česko-slovenské vztahy 1914–1945* (Academic Electronic, Bratislava a Ústav T.G. Masaryka, Praha), protože poprvé vnaší do uvedených tematicky historicko-etnologický a nacionálně nezatížený pohled a nabízí na všechny nadhozené otázky přesné a logické odpovědi.

Prof. Petr HORÁK (Filosofická fakulta MU, Brno): Z původních českých monografií z oborů mně blízkých uvádím na prvním místě knihu Stanislava Sousedíka *Filosofie v českých zemích mezi středověkem a osvícenstvím* (Vyšehrad). Důvody: originalita tématu z dějin filosofie spojená s návazností na předchozí autorovo dílo, jasný výklad, hloubka znalosti, příslib dalších, podobně zaměřených prací. Z literatury cizojazyčné provenience, u nás přeložené, jednoznačně práci francouzského historika Georgese Dubyho *Vznešené dámy z 12. století* (Atlantis) v překladu Růženy Ostré. Opět pro originalitu tématu a jeho vynikající podání, které dokázala překladatelka adekvátně přetlumočit.

Mgr. Jiří HOPPE (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha): Nejvíce kniha Karla Kaplana *Pět kapitol o únoru* (Doplněk – ÚSD AV).

PhDr. Jan CHLÍBEC (Ústav dějin umění AV ČR, Praha): *Stati o české středověké literatuře* (Euroslavica), výbor studií